תורה אור

ויקרא כז °הא מה אני מקיים °ואם א] [כל] בהמה* אשר (א) לא יקריבו ממנה קרבן לה' בבעלי מומין שיפדו יכול יפדו על מום עובר ת"ל אשר לא יקריבו ממנה ב] שאינה קריבה כל עיקר יצתה זו שאינה קריבה היום אלא למחר ואמר רחמנא עביד לה העמדה והערכה ג] אמר רב גידל אמר רב מ"ט ד] דריש לקיש דאמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה דאמר קרא °והעריך הכהן אותה בין טוב ובין רע איזהו דבר שאינו חלוק בין טוב לרע הוי אומר זה קדשי ב"ה ואמר קרא אותה למעוטי קדשי מזבח ורבי יוחנן אותה למעוטי מאי למעוטי בעל מום מעיקרו *ולתנא דבי לוי דאמר דאפילו בעל מום מעיקרו ה] בבכלל העמדה והערכה דתני לוי הכל היו בכלל העמדה והערכה ואפילו בעל מום מעיקרו וכן תני ו] (ר') לוי במתניתיה ואפי' חיה ואפילו עופות ז] והכתיב אותה קשיא אמר רב יהודה אמר רב מ"ט דר"ש דאמר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה קדשי ב"ה לא היו דאמר קרא °והעריך הכהן אותה בין טוב ובין רע איזהו דבר שחלוק בין טוב ובין רע הוי אומר זה קדשי מזבח ואמר קרא אותה למעוטי ב"ה אי הכי בין טוב לרע מיבעי ליה קשיא ח] מיתיבי מתו תמימין יקברו ובעלי מומין יפדו בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי ב"ה בין תמימין בין בעלי מומים יקברו ור"ש אומר אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית תמימים יקברו בעלי מומין יפדו תיובתא דרבי יוחנן מרישא אמר לך ר' יוחנן הכא במאי עסקינן בבעל מום מעיקרו ה"נ מסתברא דאי תימא שקדם הקדישן את מומן ליפלוג ר"ש עלה אלא לאו ש"מ בבעל מום מעיקרו אלא לימא תיהוי תיובתיה דר"ל ר"ל מוקים לה בשקדם הקדישן את מומן אי הכי ניפלוג ר"ש עלה ר"ל מיפך אפיך [א] והכי מותיב ממכילתא אחריתי מתו בין תמימין בין בעלי מומין [ב] יקברו [בד"א בקדשי ב"ה אבל בקדשים יפדו] ר"ש אומר תמימים יקברו ובעלי מומין יפדו ט] תיובתא דרבי יוחנן מסיפא אמר לך ר' יוחנן הכא במאי עסקינן בבעל מום מעיקרו ה"נ מסתברא דאי תימא בשקדם הקדישן את מומן ניפלוג ר"ש עלה אלא לימא תיהוי תיובתיה דר"ל אמר לך ר"ל הכא במאי עסקינן בשקדם הקדישן את מומן וניפלוג ר"ש עלה אמר לך ר"ל ה"נ דפליג ר"ש א"לר' ירמיה לרבי זירא לר"ל דאמר לרבנן קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה וקתני י] קדשי מזבח בעלי

ואמר רחמנא עביד לה העמדה והערכה · דכתיב בתריה והעמיד והעריך וגו' והא ודאי קדשי מזבח היא מדבעינן מום קבוע דאי בדק הבית תמימים נמי מפרקי דמאי איכפת להו אי תם אי בעל מום אלמא קדשי מזבח נמי היו בכלל העמדה והערכה לרבנן דהא ברייתא רבנן היא דהא סתם סיפרא היא וסתם סיפרא ר' יהודה (בכורות דף סא·) בר פלוגתא דר"ש והיינו כרבי יוחנן ומהכא ממעינן קדשי מזבח לרבנן וממתני' ממעינן קדשי ב"ה מדקאמר ר"ש קדשי בדק הבית יפדו מכלל דממעיכהו לרבנן דאמרי יקברו : **בין טוב ובין רע ·** משמע אחד טוב ואחד רע דהיינו בין תם ובעל מום : **אותה למעוטי קדשי מזבח ·** ולא קאי האי והעמיד והעריך אלא אסיפא דקרא דמשתעי בקדשי מזבח : **ור' יוחנן ·** אית ליה ודאי דהאי בין טוב ובין רע בקדשי ב"ה קאי ומיהו והעמיד והעריך ארישא דקרא דאוקימנא בקדשי מזבח ואסיפא דמשתעי יא] בב"ה קאי [ג] ואותה למעוטי בעל מום מעיקרו בקדשי מזבח ולר"ל לא צריך בעל מום מעיקרו למעוטי דהוא אמר לרבנן קדשי מזבח לא היו ואפילו קדם הקדישן למומן וכ"ש האי : **ואפי' חיה ועופות ·** כגון אווזין ותרנגולין דלא שייכי כלל למזבח: **בין טוב לרע מבעי ליה ·** יב] (ב) משמע דהוי חילוק בין טוב לרע ובין טוב ובין רע משמע אחד טוב ואחד רע ושניהן שוין : **מתו תמימים יקברו ·** אפילו הנך דליתנהו בכלל העמדה והערכה היכא דמתו תמימים עבוד רבנן מעלה דיקברו הואיל והוו חזי להקרבה : **בקדשי מזבח ·** קס"ד השתא משום דלא היו בכלל העמדה והערכה: **אבל בקדשי בד"ה כו' ·** דהיו בהעמדה והערכה : **ר"ש אומר כו' תמימין יקברו ·** משום מעלה : **ובעלי מומין יפדו ·** לקמיה פריך היכי קאמר ר"ש יג] קדשי מזבח [יפדו] הא בין רבי יוחנן בין ר"ל אמרי דלר"ש קדשי מזבח הוו בכלל העמדה והערכה (ג) : יד] **מרישא תיובתא לרבי יוחנן ·** דקתני לרבנן בקדשי מזבח יפדו : **בבעל מום מעיקרו ·** משום הכי טו] יפדו ובקדשי ב"ה יקברו דהתם לא שני בין בעל מום מעיקרו לקדם הקדישו למומו : [ד] **והכי מסתברא ·** דאי בשקדם הקדישו את מומו וטעמייהו דרבנן כדר"ל דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה ליפלוג ר"ש עלה ולימא בקדשי מזבח יקברו דהא לר"ש קדשי מזבח היו בהעמדה והערכה אלא מדלא פליג ש"מ בבעל מום מעיקרו קאי [ה] ומשום הכי (ד) קדשי מזבח יפדו וקדשי ב"ה נמי יפדו טז] דלר"ש (נמי) קדשי ב"ה לא היו : **לימא תיהוי תיובתא דר"ל ·** דהא מגופה שמעינן דאבעל מום מעיקרו קאי והשתא י"ל טעמא יז] דבעל מום מעיקרו הא קדם הקדישו למומו לרבנן נמי יקברו יח] : **בשקדם הקדישו את מומו ·** וטעמייהו דרבנן משום דקדשי מזבח לא היו : **נפלוג ר"ש עלה ·** דקדשי מזבח ונימא יקברו ואמאי קתני לר"ש אחד קדשי מזבח וא' קדשי ב"ה יפדו : **ומשני ר"ל מיפך אפיך** [ו] יט] **והכי מותיב ממכילתא אחריתי ·** דאשכח ברייתא אחריתי דמהפך לה [ז] ומותיב לה הכי לר' יוחנן כ] דרשב"ל לא מייתי לה דהא תיובתא לר' יוחנן כדגרסי' לה הכא דקתני בר"ש בהדיא קדשי [ח] מזבח יפדו : **אלא מיפך אפיך והכי מותיב לה כדאשכחנא במכילתא אחריתי בין תמימים כו' ·** כא] ואע"ג דבין האי ליסנא לליסנא דלעיל כי דייקת בה ליכא מידי (ה) [ט] אלא כב] (לאו) דקתני בהדיא לר"ש קדשי מזבח יפדו : **במה דברים אמורים ·** דקאמר ת"ק בעלי מומין יקברו בקדשי ב"ה אבל קדשי מזבח יפדו דלא היו בהעמדה והערכה ואתא ר' שמעון לחלוק בקדשי ב"ה דאמרת יקברו לדידי יפדו : **תיובתא דר' יוחנן מהך סיפא ·** דקתני לת"ק אבל בקדשי מזבח יפדו : **בבעל מום מעיקרו ·** כג] ובב"ה יקבר דהתם לא שני לן בין תם מעיקרו לבעל מום מעיקרו : **ניפלוג רבי שמעון עלה ·** ונימא תרתי קדשי ב"ה יפדו וקדשי מזבח יקברו אלא מדלא פליג אלא בקדשי ב"ה דקאמרי איכהו יקברו ואיכהו יפדו ובקדשי מזבח שתיק ממאי דאמרי רבנן יפדו ש"מ בבעל מום מעיקרו איירי : **ה"נ דפליג ·** והכא לך פלוגתייהו בב"ה וה"ה דפליג עלייהו נמי בקדשי מזבח דיקברו : **לריש לקיש דאמר לרבנן כו' ·** (ו) הא דקתני בהך ברייתא קדשי מזבח יפדו מוקים לה אפילו בקדם הקדישן את מומן ש"מ כו' בשלמא לר' יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו לא איכפת לן אם נפדה לכלבים דהא לא נחתא מעולם קדושה לגופיה אלא לריש לקיש איכא למיבעי הכא

הא מה אני מקיים *(כל הבהמה) אשר לא יקריב ממנה בבעלי מומין שיפדו · ואין לומר דאימא איפכא דקרא דאשר [לא] יקריבו משמע דאינה פסולה אלא להקרבה אבל להדיוט שריא : **ואמר** רחמנא עביד לה העמדה והערכה · דבהאי קרא דאשר לא יקריבו כתיב והעמיד והעריך וסתם סיפרא ר' יהודה אלמא רבנן דעלמא אית להו העמדה בקדשי מזבח ובקדשי ב"ה ק"ל ממתניתין מדקאמר ר"ש יפדו מכלל דלרבנן לא יפדו *א"נ קדשי ב"ה ק"ל מדכתיב והעמידו הכהן בין טוב ובין רע איזהו דבר שאין חילוק בין טוב לרע הוי אומר זה קדשי ב"ה *ר"ש: **אפילו** חיה ואפילו עוף · כגון שמתפיס תרנגולין לב"ה והא דאמרינן מנחות (דף ק:) אין לעופות פדיון ה"מ בשקדשה קדושת הגוף למזבח : **תמימים** יקברו בעלי מומין יפדו · השתא ס"ד משום דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה ותמימים יקברו דאין בהן מום ואין רשאין לפדות °בלא מום : **רבי** שמעון אומר תמימים יקברו · דכי נמי קדשי ב"ה לא היו כדמפרש לקמן טעמא משום דחזו להקרבה : **הכא** במאי עסקינן בבעל מום מעיקרו · ואפ"ה בקדשי ב"ה יקברו דבכל ענין היו דלא שייך לפלוגי בין תם מעיקרו לבעל מום מעיקרו הואיל ואינן עומדות אלא לדמיהן : **רבי** סב"ל *) מפיק ותני במכילתין אחריתי והך דלעיל משבשתא אלא בין תמימין בין בעלי מומין יקברו ומיירי בקדשי ב"ה וכדרבנן דאמרי שהיו [בכלל כו'] ר"ש אומר [תמימים] יקברו כדאמר לקמן משום דחזו להקרבה ומחמירין ביה קדושת מזבח במה דברים אמורים בקדשי ב"ה אתאן לת"ק ולכך אמר כד] יקברו אבל קדשי מזבח כו' רש"א תמימין יקברו אבל

*) כ"א מפיך ותני והכי מותיב ממכילתא וכו' נ"ק

רבינו גרשום

מאי אמרי רבנן יקברו והכי קאמר להו אי בקדשי מזבח תנן אם מתו יקברו כו' · (בסוגיא דת"ק) תניא כותיה דר' יוחנן כדקאמר לרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה והערכה] ואם כל בהמה טמאה וגו' והעמיד את הבהמה לפני הכהן דבעי העמדה והערכה בין קדשי מזבח ובין קדשי בדק הבית דבעלי מומין קבועין היינו שהיו קדשי מזבח ובהמה טמאה ממש היינו קדשי בדק הבית דאינה קדושה אלא לדמיה וכתי' בתרוייהו העמדה והערכה : ל"א מדקתני וכולהו כלישנא קמא:מ"מ דר' יוחנן דאמר לרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה והערכה דכתיב ואם כל בהמה טמאה כו' איזהו דבר שאינו חולק בין טוב לרע · כלומר דבין תם ובין בעל מום קדושתו שוה היינו קדשי בדק הבית דאינן אלא לדמים וכתי' אותה והעריך אותה למעוטי קדשי מזבח · ור' יוחנן סבר אותה לרבנן למעוטי בעל מום מעיקרא דאינן בכלל העמדה והערכה · ל"א תנא מאי טעמא דרבי שמעון דאמר קדשי מזבח היו קדשי בדק הבית לא היו כדאמרן לעיל וזה וזה מודים כו' : איזהו דבר שחלוק בין טוב לרע · בין תם לבעל מום אלו קדשי מזבח דתם קרב ולא בעל מום וכתי' אותה והעריך למעוטי קדשי בדק הבית אי הכי לר' שמעון בין טוב ובין רע בין טוב לרע מיבעי ליה למיכתב אי בקדשי מזבח מיירי קשיא לר' שמעון: מיתיבי קדשי מזבח תמימים יקברו בעלי מומים יפדו קדשי בדק הבית בין תמימים ובין בעלי מומים יקברו והא ברייתא דייקא כריש לקיש אליבא (דרבי שמעון) [דרבנן] דאמר קדשי בדק הבית היו קדשי מזבח לא היו : ר' שמעון אומר אחד קדשי כו' · מאי לאו בתם דקתני בעלי מומין יפדו לא בשקדם הקדישן מומן קתני וקשיא לר' יוחנן מרישא דברייתא דקתני בעלי מומין יפדו דהא ר' יוחנן אמר לרבנן בין קדשי מזבח בין קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה דיקברו ומיירי בשקדם הקדישן את מומן והא ברייתא קתני יפדו [ותיובתא לרבי יוחנן מרישא : אמר לך ר' יוחנן רישא במאי עסקינן · דיפדו בבעל מום מעיקרא דדברי הכל לא היו בכלל העמדה והערכה : הכי נמי מסתברא · דבבעל מום מעיקרא דאי בשקדם הקדישן את מומן קאמר יפדו] : ליפלוג ר' שמעון עלה דרישא · ולימא יקברו דהא אמרן זה וזה מודין דלר' שמעון דקדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה:ל"א קשיא סיפא לר"ש דמתני' דקאמר סיפא דהא ברייתא ר' שמעון אמר אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית תמימים יקברו בעלי מומין יפדו וקשיא דרבי שמעון אדרבי שמעון דהא ר' שמעון קאמר לעיל קדשי מזבח היו אלא לאו ש"מ סיפא נמי דקאמר ר' שמעון בעלי מומין יפדו בבעל מום מעיקרא קאמר דלא היו בכלל העמדה והערכה והשתא קא דייק ברייתא אבל בשקדם הקדישן את מומן מאי בעי העמדה והערכה נימא תיהוי תיובתא דריש לקיש דהא אמר לעיל דלרבנן קדשי מזבח לא היו : ריש לקיש מוקים לה לעיל לרבנן בשקדם הקדישן את מומן · ואפי' הכי לרבנן קדשי מזבח לא היו ואף הכא נמי לא היו אלא יפדו : אי הכי הדר קושין דליפלוג ר' שמעון ברישא דהא אמר קדשי מזבח היו ועוד קשיא סיפא דר' שמעון ארישא : אמר לך ריש לקיש · תני בסיפא דהא ברייתא בקדשי מזבח ר' שמעון אמר בין תמימין ובין בעלי מומין יקברו ולא קשיין : ל"א ריש לקיש מיפך אפיך הא ברייתא והכי מותיב ממכילתא ברייתא אחריתי והכי מותיב מיתיבי מתו בין תמימין בין בעלי מומין יקברו · רבי שמעון אמר תמימין יקברו בעלי מומין יפדו : בד"א לתנא קמא קא מהדר · בד"א · דבין תמימין בין בעלי מומין יקברו בקדשי בדק הבית אבל בקדשי מזבח [בע"מ יפדו] והא דייקא כר"ל אליבא דרבנן: מאי לאו בשקדם הקדישן את מומן · מיירי ותיובתא דר' יוחנן מהא סיפא דבד"א : אמר לך ר' יוחנן הכא במאי עסקינן דבבעל מום יפדו · בבעלי מומין מעיקרא : הכי נמי מסתברא · דאי לא תימא הכי ניפלוג ר' שמעון בקדשי מזבח דבעלי מומין יקברו דהא אית ליה קדשי מזבח היו : אלא ש"מ · בבעלי מומין מעיקרא מיירי : אבל אי בשקדם הקדישן את מומן מאי בעי העמדה והערכה נימא תיהוי כו' · כדאמרן לעיל · אי הכי ניפלוג ר' שמעון בסיפא דברייתא דקתני אבל אי קדשי מזבח בעלו מומין יפדו ולימא ר' שמעון דיקברו כדאית ליה אמר

[נ"ל ואם בהמה נ"ק]

טמאה אשר

[נ"ל רש"י א"כ כו']

[הנ"ל גורס כאן רש"י וכתב דהאי אי נמי ליתא בכת"י שלפנינו]

◆

שיטה מקובצת

א] ואם כל בהמה טמאה אשר : ב] ממנה מי שאינה : ג] והערכה · ל"א מדקתני הרי בהמה טמאה אמור מכלל דכי הדדי נינהו וקסבר כתיבי קדשי מזבח וכתיבי קדשי בדה"ב ועליהן כתיב והעמיד והעריך : ד] מ"ט · דר"י אליבא דרבנן דכתיב ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' וכתיב אם בבהמה טמאה ופדה בערכך כתיב קדשי מזבח וכתיב קדשי בדה"ב ועליהן כתיב והעמיד והעריך ורשב"ל מ"ט ותיבת דר"ל נמחק : ה] מעיקרו הוי בכלל: ו] תיבת ר' נמחק: ז] עופות מאי מטעם אותה לתנא דבי לוי קשיא·על תיבת והכתיב נרשם עליו קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו : ח] קשיא מיתיבי קדשי מזבח תמימין יקברו בעלי מומין יפדו קדשי בדה"ב בין תמימין בין בעלי מומין יקברו ר"ש אומר אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדה"ב תמימין יקברו ובעלי מומין יפדו מאי לאו בתם ונעשה בעל מום קשיא לר"י מרישא א"ל ר"י בבעל מום מעיקרו ה"נ מסתברא דאי תימא בתם ונעשה בעל מום נפלוג ר"ש ברישא· ל"א קשיא סיפא לר"ש אלא לאו ש"מ בבעל מום מעיקרו ש"מ אבל בתם ונעשה בעל מום מאי בעי העמדה והערכה נימא תהוי תיובתא דר"ל ר"ל מוקים בתם ונעשה בעל מום אי הכי קשיא סיפא לר"ש אמר לך תני בסיפא בקדשי מזבח ר"ש אומר בין תמימין ובין בע"מ יקברו ל"א ר"ל אפיך מפיך והכי מותיב מכילתא אחריתי מתו בין תמימין ובין בעלי מומין יקברו ר"ש אומר תמימין יקברו ובעלי מומין יפדו בד"א בקדשי בדה"ב אבל בקדשי מזבח תמימין יקברו ובע"מ יפדו מאי לאו בתם ונעשה בעל מום ותיובתא דר"י לא בבעל מום מעיקרא ה"נ מסתברא דאי תימא בתם ונעשה בעל מום נפלוג ר"ש בסיפא בקדשי מזבח אלא לאו ש"מ בבעל מום מעיקרא אבל בתם ונעשה·בעל מום בעי העמדה והערכה נימא תהוי תיובתא דר"ל ר"ל מוקי בתם ונעשה בע"מ א"ה נפליג ר"ש (ברישא) בסיפא בקדשי מזבח א"ל ר"ל תני בסיפא בקדשי מזבח ר"ש אומר בין תמימין ובין בע"מ יקברו וכן גרים הראב"ק ז"ל כך יש בס"א : ט] יפדו בד"א בקדשי בדה"ב אבל בקדשי מזבח תמימין יקברו ובע"מ יפדו תיובתא : י] בקדשי מזבח : יא] דמשתעי בקדשי בדה"ב אות ב' נמחק: יב] ליה הוי משמע דיש חילוק אות ד' נמחק;יג] ר"ש בקדשי מזבח יפדו הא : יד] מה"ד תיובתא דר' יוחנן מרישא אות ל' נמחק : טו] הכי נמי יפדו : טז] יפדו לר"ש דהא לא היו בכלל העמדה והערכה הס"ד : יז] טעמא משום דהוי מום מעיקרו אמרי' לרבנן יפדו הא : יח] יקברו ותיובתא דר"ל דאמר דקדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה הס"ד : יט] אפיך מ"א הא בד"א דלעיל דסבר ר"ל דהכי איתא כדקתני מכילתין אחריתי ולא מייתי זה להאי תיובתא לר"י כדגרסים לה הכא מתיבת והבי עד תיבת רשב"ל נמחק : כ] רשב"ל אות ד' ל"ש: כא] כו' ובין תיבות ואע"ג ואות ד' נמחק: כב] אלא דלאו קתני בהדיא אות ד' נמחק : כג] מעיקרו ובקדשי בדה"ב אות ב' נמחק : כד] אמר ברישא יקברו :

הגהות הב"ח (א) גמ' ואם בהמה אשר לא יקריבו כצ"ל ותיבת כל נמחק : (ב) רש"י ד"ה בין טוב לרע כו' דלא הוי משמע וכו' רע הס"ד : (ג) ד"ה ובעלי מומין וכו' והערכה הס"ד ואח"כ מ"ה תיובתא דרבי יוחנן מרישא דקתני : (ד) ד"ה הכי נמי מסתברא וכו' ומשום הכי ס"ל קדשי מזבח : (ה) ד"ה אלא מיפך וכו' אלא דקתני בהדיא · נ"ב בברייתא קמייתא משא"כ במכילתא בתרייתא : (ו) ד"ה לריש לקיש וכו' הא דקתני :

גליון הש"ס תוס' ד"ה תמימים וכו' בלא מום · ע' בב"ק דף עו ע"א תוס' ד"ה שחיטה · ועיין בכ"מ ריש מעילה ד"ה כמאן דמתקינהו :

הגהות צ"ק [א] והני והכי מותיב כו' : [ב] יקברו ר"ש אומר תמימים יקברו ובע"מ יפדו בד"א בקדשי ב"ה אבל בקדשי מזבח יפדו תיובתא דר"י כו' : [ג] נ"ל אותה : [ד] וה"ג : [ה] ומשום הכי לרבנן קדשי מזבח יפדו וקדשי ב"ה יקברו ולר"ש קדשי ב"ה נמי יפדו דלא היו הכ"ד : [ו] ותני והכי מותיב : [ז] ומותיב לה הכי אר"י ואר"ל ולא מייתי לה בהא ברייתא לר"ש כדגרסינן לה הכא דקתני בר"ש בהדיא וכו' : [ח] מזבח יפדו הס"ד ואח"כ ד"ה בין תמימים וכו' ואע"ג כו' והשאר יש למחוק דיבור לשון הוא : [ט] אלא דלא קתני :

בעלי מומין יפדו ומוקמינן לה בשקדם הקדישן את מומן שמע מינה *פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הכא במאי עסקינן בשעבר ושחטן כדתניא א]כל הקדשים שנפל בהן מום ושחטן ר"מ אומר יקברו וחכמים אומרים יפדו א"ל רבי ירמיה לרבי זירא לר' שמעון דאמר קדשי בדקהבית לא הוו בכלל העמדה והערכה אמאי תמימים יקברו משום ב] דחזו להקרבה כדתניא *המתפים תמימים לב"ה כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם א"ל רב פפא לאביי ואמרי לה[א] ג] רבא[ב]לר' יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו ד] וכולי עלמא סבירא להו דבעל מום מעיקרו דלא הוי בכלל העמדה והערכה ה] ולא והתנן *כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו חייבין בבכורה ובמתנות ויוצאין לחולין ליגזז וליעבד ולדן וחלבן מותר לאחר פדיונן והשוחטן בחוץ פטור ואין עושין תמורה ואם מתו יפדו *ואמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"ש ו] דאמר קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה קדשי ב"ה לא היו כדתנן ר"ש אומר קדשי ב"ה אם מתו יפדו ומודה ר"ש בבעל מום מעיקרו שנפדה מ"ט דאמר קרא אותה אותה למעוטי בעל מום מעיקרו אבל חכמים אומרים אפילו בעל מום מעיקרו הוי בכלל העמדה והערכה א"ל *מאן חכמים תנא דבי לוי אי הכי זו דברי ר"ש ותו לא זו *דברי ר"ש ומחלוקתו מיבעי ליה אמר ליה האי דלא קתני הכי ז] משום דרב סבר לה כריש לקיש דאמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה קדשי מזבח לא היו ז] ורישא קתני ואם מתו יפדו וסיפא קתני אם מתו יקברו ואיבעית אימא רב כרבי יוחנן סבירא ליה ודקא קשיא לך זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו מיבעי ליה ח] אימא הכי נמי: **מתני'** ואלו הן *הנקברין ט] קדשים שהפילה יקברו הפילה שליא תקבר ושור הנסקל ועגלה ערופה וצפרי מצורע *ושיער נזיר ופטר חמור ובשר בחלב וחולין שנשחטו בעזרה *רבי שמעון י] אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנשחטה בעזרה ואלו הן הנשרפין חמץ בפסח ישרף א) ותרומה טמאה (א) והערלה וכלאי הכרם את שדרכן לשרוף ישרוף ואת שדרכן להקבר יקבר יא] ומדליקין בפת ובשמן של תרומה כל הקדשים שנשחטו חוץ לזמנן וחוץ למקומן הרי אלו ישרפו

א) [עתוס' פסחים כ: ד"ה לאוי ועתוס' שבת כה: ד"ה כן]

אשם

הכא במאי עסקינן · הא דקתני אם מתו לא מתו ממש אלא שעבר ושחטן קודם פדיון יב] דקאמר יפדו ויאכלו : **ר"מ אומר יקברו** · כר"ש דאמר קדשי מזבח היו בהעמדה והערכה : **יפדו** · שלא היו בהעמדה והערכה : **משום דחזו להקרבה** · עבוד יג] להו מעלה בתמימים (ב) דמזבח : **לרבי יוחנן דמוקים לה בבעל מום מעיקרו** · ואמר משום הכי לא פליג ר"ש עלה אלמא דכ"ע בעל מום מעיקרו לא בעי העמדה והערכה והתנן כו' דבשלמא לר"ל ליכא לאקשויי דהוא מוקים לה בתם ונעשה בעל מום לאחר הקדש ואיכא למימר דבעל מום מעיקרו הוי כהקדש ב"ה דאע"ג דלמזבח אקדשיה אפ"ה כבדק הבית דמי דלא קדיש אלא לדמי והוי בהעמדה והערכה לרבנן אלא לר' יוחנן קשיא : **ובמתנות** · זרוע ולחיים וקיבה : **ליגזז וליעבד** · לאחר פדיון יד] : **ולדן** טו] **וחלבן מותר** · אפילו איעבר קודם פדיון ואיתיליד לאחר פדיון : **ואמר רב** טז] **עלה** · בפרק שני דבכורות הא דתנן יפדו זו דברי ר"ש דאמר קדשי ב"ה אם מתו יפדו והאי בעל מום מעיקרו כקדשי בדק הבית חשיב ליה אבל חכמים כו' : יז] **ומחלוקתו** · דהא רבנן דפליגי עליה כמי יח] אוקמת דבעל מום מעיקרו לא הוה בכלל העמדה (ג) והערכה : להכי לא אמר רב זו דברי ר"ש ומחלוקתו דאיהו סבר לה כר' שמעון בן לקיש דאמר לרבנן קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה והלכך לא מיתוקמא ההיא דבכורות כולה כרבנן משום דרישא דההיא דמיירי בבעל מום מעיקרו דתני יפדו מתוקמא אפילו לרבנן א) אבל סיפא קתני אבל קדשים שקדם הקדישן את מומן אם מתו יקברו לא אתיא כרבנן הלכך לא מיתוקמא כרבנן דהכא : **ואיבעית אימא רב כר' יוחנן ס"ל** · דאחד קדשי מזבח ואחד קדשי ב"ה בעי העמדה והערכה חוץ מבעל מום מעיקרו ובין רישא וסיפא דההיא יט] מצי לאוקומה נמי כרבנן וכר"ש ותני זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו : **מתני' יקברו** · הנפלים כ] : **שליא תקבר** · שאין שליא בלא ולד וכל הנך נקברים משום דאיסורי הנאה נינהו : כא] **חולין שנשחטו בעזרה ישרפו** · משום דמיחלפי בהו קדשים שאירע בהו פסול דאי אמר יקברו כיון דלא מוכחא מילתא אי חולין הוו אי קדשים אתו למימר נמי קדשים שאירע בהן פסול טומאה או פסול נותר יקברו וקיימא לן בפסחים בפ"ב (דף כד·) בקדש באש תשרף לימד על כל הפסולין שבקדש שהן בשרפה : **וכן חיה שנשחטה בעזרה** · ב) אפי' אם כב] חולין היא דליכא למיגזר משום דלא ליקבור קדשים פסולין דהא כ"ע ידעי דחיה במוקדשים ליכא ולא אתי לחלופי אפילו הכי תשרף : **חמץ בפסח** · בפסחים מפרש טעמא בפרק כל שעה (דף כז:) דגמר ליה מנותר : **תרומה טמאה** · כמו תשרף בבמה מדליקין (שבת כה·) מפרש טעמא דמותרת בהנאה דאמרינן כמו התם בפרק כל שעה (פסחים דף כג·) לך ניתנה להסיקה תחת תבשילך : **כלאי הכרם** · פן תקדש המלאה וגו' פן תוקד אש וערלה מכלאים כג] גמרה : **את שדרכן כו'** · לערלה וכלאי הכרם קאי אוכלין ישרפו ומשקין יקברו : **ומדליקין** · ליהנות בפת ובשמן של תרומה : **חוץ לזמנן** · כלומר ע"מ לאכלן חוץ לזמנן או לאכלן חוץ למקומן : **ישרפו** · כדפירשתי לעיל לימד על כל פסולין שבקדש כו' :

א) עיין רש"ק ב) כ"א וקמ"ל אע"ג דליכא למיגזר וכו' נ"ק

אשם

בעלי מומין יפדו דלא היו בכלל העמדה תיובתא דרבי יוחנן אמר לך רבי יוחנן כו' תיובתא דרשב"ל ה"נ דפליג ר"ש ודקדק רש"י דברייתא קמייתא נמי נימא הכי ומאי אולמיה דהאי בתרייתא וי"ל דלא דמי דהא אקמייתא ליכא למימר הכי דאם בעלי מומין דת"ק מיירי שהוממו אחר הקדשן ובקדשי מזבח *סברא הוא לומר דר' שמעון דקאמר במילתיה אחד קדשי מזבח כד] יפדו בבעלי מומין · דתנא קמא מיירי שהוממו אחר שהוקדשו אבל בהך בתרייתא דר"ש לא איירי במילתיה כלל בקדשי מזבח *ובחד מילתיה הוא דרבנן דאמר אבל בקדשי מזבח בעלי מומין יפדו מיירי· שפיר בשקדם הקדשן ור"ש פליג עלייהו *אבל לכך שנה התנא למילתיה משום דבמילתיה לא הזכיר כלל קדשי מזבח ולא גילה בדעתו כלל מה אומר בקדשי מזבח :

כדתניא כל הקדשים שנולדו בהן מום ושחטן ר"מ אומר יקברו · איירי בקדשי מזבח דסבר היו בכלל העמדה כר"ש ולרבי יוחנן אפי' כרבנן וחכ"א יפדו דס"ל לא היו בכלל העמדה לרשב"ל ניחא שפיר דהוא רבנן דמתני' דאמר דקדשי ב"ה היו קדשי מזבח לא היו אלא לרבי יוחנן דאמר בין לרבנן בין לר"ש קדשי מזבח היו מאן ניניהו רבנן דהכא וליכא למימר שקדם מומן להקדשן ופליגי בפלוגתא דתנא דבי לוי דלעיל דבסוף פרק הנהנה מן ההקדש (מעילה יט:) גרים בהדיא קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן *ר"מ אומר יקברו וחכ"א יפדו ובספרים כתוב כה] ר"מ כר"ש רבנן דהכא כרבנן דהתם נימא תיהוי תיובתא דר' יוחנן אמר לך ר' יוחנן רבנן דהכא לחוד רבנן דהתם לחוד מיהו *מהך דהכא איכא לדחויי דמיירי בקדשי ב"ה וחכמים היינו ר"ש אבל בפרק הנהנה במעילה (נז"ם) תניא קדשי מזבח תמימים רבי אומר יקברו וחכ"א יפדו ומהיא ודאי ליכא לשנויי דרבנן דהכא לחוד ורבנן דהתם לחוד ואין לתמוה לר' יוחנן למה לו לומר כן דג' מחלוקות[יט] נימא דרבנן דהכא כרבנן דהתם קדשי מזבח לא היו י"ל למתני' קשיא למדקאמר ר"ש דקדשי ב"ה אם מתו יפדו מדאיצטריך לפרושי ב"ה מכלל דת"ק מיירי בהן כדפירש כו] כל הסוגיא בספרים : **משום** דחזו להקרבה · וקשיא דא"כ מאי קאמר בפ"ק דשבועות (דף יא:) גבי פרה שנשחטה תפלה [ופריך] הא בעי' העמדה כו' ומוקי לה כר"ש דאמר קדשי ב"ה לא היו ומה בכך הא תמימים היא ותקבר מיבעי ליה וי"ל דיש חילוק בדבר דודאי כשהקדיש קדשי ב"ה תמימים עבר בבל תקדישו ושינה בהן להקדיש שלא כמצותו למצות תמימים למזבח דין הוא לקוברן כשמתו אבל פרה שלא שינה במצותה תפלה [א] (למה נקט אותה עוד י"ל דודאי תמימים לבדק הבית שעומדין למזבח יש לנו[ב] להחמיר דאמרת מזבח) : **אלו הן** הנשרפין ערלה וכלאי הכרם · צריך עיון בשלמא בכלאי הכרם דהא כתיבי פן תקדש המלאה *פן תוקד אש אלא ערלה צריך עיון טעמא מאי בשרפה ופי' רש"י משום דאיתקש לכלאי הכרם :

א) **הנשרפין** אפרן מותר ונקברים אפרן אסורי צריך עיון טעמא מאי ואומר מורי הרמ"ר דנשרפין כיון שצוה הכתוב לשורפן אחר שעשה כאילו נעשית מצותו ואין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו ה"נ כיון שנעשית מצותו הלכך אסוריה והא דאמר אשירה אסורה לעולם אף על פי שהזקיק הכתוב לשורפה (דברים יב) היינו משום דכתיב (שם יג) לא ידבק בידך מאומה מן החרם אבל הנקברין דלא הטעין הכתוב לשורפן משוך איסורייהו לעולם :

א) נ"ל דהתוס' גרסי להדיא במתני' הנשרפין אפרן מותר וכן כהלה מדברי תוס' לקמן ד"ה והנשרפים עיין רש"ק

כג א מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הלכ' יא ועי' כ"מ :
כד ב מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה ה :
כה ג מיי' פ"ה מהלכות בכורות הלכה ח :
אין סברא הוא לומר נ"ק
כו ד מיי' פ"ט מהלכות בכורים הלכה ג :
כז ה מיי' פ"א מהלכות מעילה הלכה ט :
גי' נ"ק בהך מלתא דרבנן כו'
גי' נ"ק ולכך שנה התנא למילתיה ולא הזכיר כלל במילתיה קדשי וכו'
כח ו מיי' פ"ט מהלכות מעה"ק הלכה ז :
כט ז מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה יג :
ל ח מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה יא ופ"ד מהל' תמורה הלכ' י:
לא ט מיי' פ"ג מהלכות חמץ ומצה הלכה יא טוש"ע א"ח סי' תמה סעיף א בהגה"ה :
לב י מיי' פי"א מהלכות תרומות הלכה א :
ובספרים שלפנינו רבי אומר נ"ק
לג כ מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה א :

◆

שיטה מקובצת

א] כדתניא ס"א קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין ועבר ושחט ר"מ אומר יקברו וחכמים אומרים יפדו מדר"מ כר"ש רבנן דהכא כרבנן דהתם נימא תהוי תיובתא דר' יוחנן אמר לך ר' יוחנן רבנן דהתם לחוד ורבנן דהכא לחוד: ב] משום · ס"א הואיל וחזי למזבח עביד בהו רבנן מעלה ל"א משום דחזי להקרבה : ג] לה לרבא לר' יוחנן : ד] מעיקרו דכו"ע סבירא להו הכי דבעל מום : ה] והערכה ל"א לר"י דאמר אותה למעוטי בעל מום מעיקרו דלא בעי העמדה והערכה ולא וכו' : ו] מתיבת דאמר עד תיבות אבל חכמים אומרים נרשם בחצי לבנה : ז] לא היו גם"י ולא מיתמר ליה זו דברי ר"ש ומחלוקתו משום דקתני סיפא אבל קדם הקדישן את מומן או מום עובר להקדישן ונפדו פטורין מבכורה ומן המתנות ואין יוצאין לחולין ליגזז וליעבד ולדן וחלבן אסורין לאחר פדיונן והשוחטן בחוץ חייב ועושין תמורה ואם מתו יקברו ואמאי יקברו והא רב סבר לה כרשב"ל דאמר לרבנן קדשי בדה"ב היו בכלל העמדה והערכה קדשי מזבח לא היו ומשום הכי לא מיתמר זו דברי ר"ש ומחלוקתו ואיבעית אימא רב כר"י כו' : ח] תני זו דברי ר"ש ומחלוקתו תיבות איכא הכי נמי נמחק : ט] קדשים שהפילו (אות ה' נמחק) עי' תוס' זבחים (דף פ"ד ע"ב) ד"ה ומוציא: י] שמעון·תוס' נדה דף מ"א: יא] ומדליקין·פסחים דף ל"ג ע"ב: יב] פדיון וקאמר יפדו אות ד' נמחק : יג] עבוד בהו מעלה אות ל' נמחק : יד] פדיונן ואע"ג דשאר קדשים שקדם הקדש למומן אסורין בגיזה ועבודה לאחר פדיה: וחלבן מותר' לאחר פדיה דלא קרינא ביה בשר ולא חלב דלא קדשי קדושת הגוף אלא קדושת דמים וכיון שנפדו פקעו קדושתן : טו] נמי מותר תיבת וחלבן נמחק : טז] רב יהודה אמר רב עלה : יז] כו' הס"ד ומה"ד תנא דבי לוי הא דאמרינן לעיל הכל היו בכלל העמדה והערכה : הס"ד ומה"ד ר"ש ומחלוקתו : יח] נמי סבירא להו דבעל תיבת אוקמת נמחק : יט] דההיא איכא לאוקמה מצי ל"ש : כ] הנפלים הפילה שליא : כא] נינהו הס"ד ומה"ד ושור הנסקל דאסור בהנאה דכתיב לא יאכל וכו' אי נמי נפקא לן מבעל השור נקי וכו': הס"ד ומה"ד ועגלה ערופה כתיב שם וערפו שם תהא קבורתה:הס"ד ומה"ד וצפורי מצורע דשוחטין על פני המים אבל משולחת לא משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה: הס"ד ומה"ד ושיער נזיר נשרפין תחת הדוד של שלמים : הס"ד ומה"ד פטר חמור כתיב וערפתו וגמירי לה דאסור בהנאה מעגלה ערופה : הס"ד ומה"ד בשר בחלב דהתיכת בשר שנתבשלה בחלב אסורה בהנאה בפ' כל הבשר : הס"ד ומה"ד חולין : כב] אם היא דהקדש בדה"ב כיון דאין קדושת מזבח חלה עלה כחולין היא א"נ אם חולין היא וקמ"ל דאע"ג דליכא : כג] מכלאים גמרי' אות ה' נמחק : כד] מזבח ואחד כו' בעלי מומין יפדו מיתוקם באותן קדשי מזבח בעלי מומין דתנא : כה] כתוב מדר"מ כר"ש : כו] כדפי' בתחילת כל הסוגיא בספר הס"ד ראב"ק :

[לעיל לג: וש"נ]

[מנחות קא: תוספתא תמורה פ"ד]

בכורות יד: [חולין קל: לעיל י:]

[בכורות יד:]

הגהות הב"ח

(א) במשנה ותרומה טמאה והערלה וכלאי הכרם את שדרכן לשרוף: (ב) רש"י ד"ה משום וכו' כתמימים דחזו למזבח: (ג) ד"ה ומחלוקתו וכו' והערכה ומשני לפני לה כצ"ל וסד"א:

◆

גליון הש"ס

מתני' קדשים שהפילה · עיין נדה דף מא ע"ב תוס' ד"ה קסבר :

◆

רבינו גרשום

לך ר"ל תני בסיפא בקדשי מזבח [בין תמימי' ובין בע"מ]עיקרו הואיל וחזו למזבח ע"י פדייה עבדו בהו מעלה חומרא דיקברו דהא אינן יוצאין מידי מזבח : שמעת מינה פודין את הקדשים להאכילן לכלבים דהא כיון דמתו ופריק להו לא חזו אלא לכלבים : אלא הכא במאי עסקינן כגון שעבר ושחטן קודם פדייה דהשתא כי פריק להו חזו למיכלינהו : וכדתניא כו' וחכ"א יפדו · מדר' מאיר כר' שמעון דאמר קדשי מזבח היו יקברו : רבנן דהכא דאמרי יפדו אם כרבנן דהתם דלעיל אליבא דר' שמעון לקיש דאמר קדשי מזבח לא היו ויפדו : א) נימא תיהוי תיובתא כו' · זו דברי ר' שמעון דאמר קדשי בדק הבית אם מתו יפדו דלא היו בכלל העמדה והערכה והני קדשי שקדם מומן [בקדשן] את הקדישן אע"ג דבעל מום מעיקרו נינהו כיון דהקדש גמור הקדש גמור למזבח הלכך דינו כדין קדשי בדק הבית דאם מתו יפדו דלא היו בכלל העמדה והערכה: אבל חכ"א הכל היו בכלל [העמדה והערכה] אפי' קדשי בדק הבית אפי' בעל מום מעיקרו וקשיא לר' יוחנן דאמר אותה לרבנן למעוטי בעל מום מעיקרא דלא היו דקס"ד דהא חכמים היינו רבנן דפליגי אדר' שמעון : א"ל לא · מאן חכמים תנא דבי לוי אבל רבנן דבפלוגתא דר' שמעון בבעלי מומין מעיקרא כר' שמעון סבירא להו : אי הכי זו דברי ר' שמעון · [ומחלוקתו מיבעי למימר : משום רב כריש לקיש סבירא ליה דאמר דלרבנן קדשי מזבח לא היו ולא מתוקמא סיפא כרבנן דקתני קדם הקדישן את מומן ואם מתו יקברו ואי רבנן כיון דאמרי דקדשי מזבח לא היו אמאי יקברו מיתמ' ליה זו דברי ר' שמעון ומחלוקתו · אבל כר' שמעון (ומחלוקתו) מיתוקמא סיפא יוחנן בין ר"ל מודו דלר' שמעון קדשי מזבח היו הלכך כי קדם הקדישן את מומן יקברו מעיקרא היינו שקדם מומן להקדישן מודה ר"ש דלא היו בכלל יפדה : ואב"א אפי' תימא רב כר' יוחנן דאמר דלרבנן אחד זה ואחד זה היו ומודין בבעל מום מעיקרא דלא היו : ודקא קשיא לך וסיפא מיתוקמא נמי כרבנן א"כ לימא זו דברי ר' שמעון ומחלוקתו תני הכי ולא תיקשה] הנקברין · דכל הני אסור' בהנאה : ר' שמעון אומר חולין שנשחטו בעזרה ישרפו מ"ט ישרפו שנשחטו חוץ למקומן מה הנך ישרפו דשינה דרכן אף חולין דשינה דרכן ישרפו · חוץ למקומן מנלן דכתיב וכל חטאת אשר יובא את דמה וגו' לימד דכל ששינה

א) גירסת רבינו היא כמ"ש בשט"מ כאן אות א.

הגהות הגר"א [א] גמ' רבא · נ"ל לרבא : [ב] שם לר"י דמוקים כו' ולא פריך דקאמר לעיל בהדיא י"ל דסתם גמרא קא"ל ועוד די"ל ד"ה קאי אר"י ור"ל ולר"ש דוקא דבע"מ מעיקרו כקדשי ב"ה דמי כמ"ש רש"י : [ג] שם משום דלב ס"ל כו' וליכא כו' · היה יכול לתרץ כיון דס"ל כר"ל ע"כ לא מוקים לברייתא בבע"מ מעיקרו רק במתרץ הא מת דאף לרשב"ל לד"ה בע"מ מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה :

הגהות צ"ק [ב] למה נקבצה אותה ועוד יש כו' : [ג] להחמיר כמו בקדשי מזבח :

אשם תלוי ישרף רבי יהודה אומר יקבר *חטאת העוף הבאה על הספק א] תשרף ר' יהודה אומר יטילנה לאמה כל הנקברין לא ישרפו וכל הנשרפין לא יקברו ר' יהודה אומר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברין רשאי אמרו לו אינו מותר לשנות :

גמ' ב] שער הנזיר יקבר רמי ליה טבי לרב נחמן תנן שער הנזיר יקבר ורמינהו *האורג מלא הסיט מצמר בכור ג] [בבגד] ידלק הבגד משער הנזיר ופטר חמור בשק ידלק השק א"ל *כאן בנזיר טמא כאן בנזיר טהור אמר ליה שנית נזיר אנזיר פטר חמור אפטר חמור קשיא אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי אמר ליה מידי שמיע לך בהא אמר ליה הכי אמר רב ששת כאן בשק כאן בשער איתמר נמי ד] אמר רבי יוסי ברבי חנינא כאן בשק כאן בשער רבי אלעזר אמר כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא א"ל [א]ליבטל שק ברובא אמר רב פפא בציפורתא ציפורתא לישלופינהו א"ר ירמיה הא מני ר' יהודה היא דאמר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברים רשאי אמר ליה קא קשיא לן לשלופינהו ואת מוקמת לה כר' יהודה הכי קאמינא אם אפשר לשלופינהו מוטב [ב]ואם לאו אוקמה כר' יהודה דאמר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברין רשאי ה] : ואלו הן הנשרפין : אמר מר חמץ בפסח ישרף סתם לן תנא כר' יהודה *דאמר אין ביעור חמץ אלא שרפה : תרומה טמאה ו]והערלה כו': הא כיצד אוכלין בשרפה משקין בקבורה ז] : חטאת העוף כו': תניא א"ר יהודה ח] חטאת העוף הבאה על הספק יטילנה לאמה ט] ומנתחה אבר אבר וזורקן לאמה ומתגלגלת והולכת לנחל קדרון : כל הנקברין לא ישרפו כו' י] : מ"ט משום *דנקברין אפרן אסור ונשרפין אפרן מותר ונקברין אפרן אסור והתניא דם הנדה ובשר המת שנפרכו טהורין מאי לאו טהורין ומותרין לא טהורין ואסורין מתיב רב פנחס *עולת העוף שנתמצה דמה מוראתה ונוצה שלה יצאו מידי מעילה מאי לאו יצאו מידי מעילה ומותרין לא יצאו מידי מעילה ואסורין [ג]ונשרפין דהקדש אפרן מותר והא תניא *כל הנשרפין אפרם מותר חוץ מאפר אשירה ואפר דהקדש לעולם אסור ומיערב הוא דלא קעריב להו ותני להו משום דאשירה יש לה בטילה בעובד כוכבים הקדש אין לו בטילה עולמית קתני מיהא אפר הקדש לעולם אסור אמר רמי בר חמא כגון דנפלה דליקה בעצי הקדש מאליה [ד]כיון יא] דלא ידיע מאן [ה]דלא הוי איניש דלמעול דליפוק אפרן לחולין רב שמעיה אמר כי תניא הא מתניתא [ו]בתרומת הדשן תניא דלעולם אסור *דתניא ושמו בנחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר :

הדרן עלך יש בקדשי מזבח וסליקא לה מסכת תמורה

אשם תלוי ישרף · אם שחטו וקודם זריקת דמו נודע לו שלא חטא והשתא הוו *חולין שנשחטו בעזרה אבל אם לא נודע לו יאכל כשאר אשמות דאשם קרייה רחמנא בפרשת ויקרא לכפר על הספק ולהגין מן הייסורים עד שיוודע לו אם ודאי חטא ויביא חטאת כדאמרינן בכריתות בפ' בתרא (דף כו:) : **חטאת העוף כו'** · כגון אשה שהפילה יב] ספק ולד ספק אינו ולד כיון דחטאת [יולדת מן] העוף היא כדכתיב ובן יונה או תור לחטאת מביאתה על הספק דהואיל ואינה יג] נקטרת לא איכפת לן אי זריק דם על הספק ואינה נאכלת דשמא לא ולד היה וחולין היא זו ונבלה היא *ואין חולין נאכלין במליקה ותשרף דהוי לה כשאר קדשים פסולין ובמסכת נזיר (דף כט.) ילפינן שפיר דחטאת העוף באה על הספק: **יטילנה לאמה** · אמת המים עוברת בעזרה ויוצאה לנחל קדרון ואידי יד] א)דעוף רך הוא מתמקמק ואינו עומד בקילוח המים: **כל הנשרפין לא יקברו** · דלמא אתי איניש ואשכח להו ואכיל להו : **ונקברין לא ישרפו** · בגמ' מפרש טעמא: **גמ' מלא הסיט** · מלא הרחקת ב)גודל מאצבע מה שהוא יכול להרחיק : **נמר בכור** · אסור בהנאה דקדשים הוא : **ידלק** · גבי נמר נקט בגד וגבי שער נקט שק כי אורחא דמילתא: **שער נזיר טהור ישרף** · דשרפה כתיבא ביה דכתיב ונתן על האש וגו' שער נזיר טמא לא כתיב ביה שרפה : **כאן בשק** · הא דקתני ידלק היינו שארג שער נזיר ופטר חמור בשק דאי אמרת יקבר אתי איניש ומתהני בה הואיל ואינו כלה עד לאחר זמן ומתני' טו] בשער עצמו שלא נארג ואידי ואידי בטהור או טמא: **ור' אלעזר אומר כו'** · ואידי ואידי בשק ופטר חמור לקמן משני לה ומוקים לה כר' יהודה: **ליבטל ברובא** · דהא קתני שער נזיר ופטר חמור בשק טז] במשמע מעט ממנו בבגד גדול של היתר יז] ואי קשיא הא דאמרי' במס' נדה (דף סא:) בגד שאבד בו כלאים ה"ז לא ימכרנו לעובד כוכבי' ואמאי אסור למוכרו וליבטל ההוא חוט ברובא כי היכי דאמרי' הכא הא לאו פירכא היא דבכלאים לא אמר ליבטל ברובא דעיקר איסור כלאים לא אסרה תורה אלא על ידי תערובת וכלאים מתרגמינן עירובין ולא שייך בהו ביטול: **בציפורתא** · שעשה מן האיסור צורת צפור בשק דחשיב דמיפה ליה לכולי שק ולא מיבטל : **הא מני** · דהשתא ס"ד דהכי מתרץ הא מני דאזיל לאומרת ר' יהודה היא : **אמר ליה קשיא לן לשלופינהו** · דאפשר בתקנה ואת מוקמת כר' יהודה היכא דליכא תקנתא מי אמר רבי יהודה אמר ליה הכי קאמינא יח] לה א"א לשלופינהו מוטב ודקא קשיא לך פטר חמור אפטר חמור הא דקתני ישרף ובמתני' יקבר לא תיקשי בנזיר ג) (כאן בטמא כאן בטהור) אלא אוקמה כר' יהודה כולה ומיתוקמא שפיר: **מ"ט** · נקברין לא ישרפו משום דנקברים אפרן אסור ואתו ד)למישרייה: **דם הנדה ובשר המת** · ואע"ג דקי"ל במס' נדה (דף נה:) מטמאין לחין ויבשין יט] היכא דנעשו אפר בעלמא טהורין אם אין שם מלא תרווד רקב ומותר בהנאה ובשר המת מן הנקברין הוא ושרי אפרו: **שנתמצה דמה** · שנעשית מלוקה: **מוראה ונוצה שלה** · נקברין נינהו דאמרי' בפ"ק דיומא (דף כא.) מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי והמנורה נבלעין במקומן: **ומותרין** · אפילו לכתחלה אם חפר ונטלן: **כל הנשרפין** · כגון חמץ ותרומה וערלה וכלאי הכרם אפרן מותר לכיבוס בגדים : **לעולם אסור ומיערב לא עריב כו'** · הכי מקשה מפרש ואזיל לבריית' דלא תיקשי ליה היא גופה כיון דאפר עצי אשרה ואפר הקדש שניהן אסורין אמאי פליג להו מהדדי ולא תני חוץ מעצי אשרה ואפר הקדש ולא ליתני לעולם אסור ומפרש משום דאיכא שוין דאשירה יש לה ביטול ביד עובד כוכבים כדקיי"ל במס' ע"ז מנין לעובד כוכבים שפוסל אלוהו דכתיב פסילי אלהיהם כ] וכתיב ולקחת לך בפ' ר' ישמעאל (ע"ז דף נב.) בגמ' עבודת כוכבים של עובד כוכבים אסור כו' : **ה"ג לא הוה איניש דלמעול** · דאי הדליקה אדם מעל המסיק ונפק אפר לחולין והכך דטעונין שרפה בלא שום מעילה יצא אפרן לחולין דקליסא קדושתייהו הואיל ונפסלו והא דקתני אפר הקדש אסור היכא דליכא מעילה ולא הוה איניש דלמעול ובעלי הקדש קאמר : **כי תניא הא** · דאפר הקדש אסור במלא קומץ של הדשן קאמר שהכהן תורם בכל יום שחרית ונותנו אצל המזבח כדאמר בפ"ב דיומא (דף כד.) נאמר כאן והרים ונאמר להלן והרים מה להלן בקומצו אף כאן בקומצו : **ושמו אצל המזבח ושמו כולו** · וכיון דטעון גניזה אסור בהנאה :

הדרן עלך יש בקדשי מזבח וסליקא לה מסכת תמורה

א) דעוף רך הוא מתמקמק ויוצא בקילוח נ"ק ב) ובשבת קו. פרש"י דמלא סיט כפול הוי מלא הרחקת גודל מאצבע אבל מלא סיט פשוט הוי הרחקת אמה מאצבע ע"ש ועיין בברטנורה בשבת ג) [כאן בבק כאן בשער כנ"ל] ד) נ"א למשרייהו ה) דהקדש אפרן מותרין וקשיא למה נקט הקדש וניחא דלרבותא נקטינן אפר הקדש הכא דבמתני' תנא דנשחטין כו' ונשרפין דהקדש אפרן נ"ק

אם אפשר לשלופינהו מוטב כא] *(כלל) לא קאי כלל אקושיא דליבטלינהו ברובא אלא אקושיא קמייתא דהתם קתני ידלק ובמתני' יקבר והלשון *לאו דוקא . כב]**ונשרפין** ה)מותרין *(הקדש קשיא) וניחא אי גרסי' נשרפין אפרן מותר וכן גרסי' במקצת ספרים מיהו יש ליישב דלאלימותא נקטוה אפר הקדש הכא דמתני' דנשחטין חוץ לזמנן דאפרן מותר ומשום דבסמוך מותיב מינייהו דקאמר ונשרפין להקדש כג] דאפרן מותר והתנא נסיב ליה הכא :

הדרן עלך יש בקדשי מזבח
וסליקא לה מסכת תמורה

מסורת הש"ם

עיין רש"ק שכתב דרש"י לא דק דהא רבנן ס"ל כרישא דמתני' דחולין שנשחטו בעזרה בעי קבורה ע"ש ובכריתות כג: פירש הטעם דהוי כזבח פסול:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ליבטל שק ל"ג : [ב] שם ואם לאו הלשון דחוק ואפשר למגרס ואמינא לך והיה כתוב בר"ת וא"ל:[ג] שם ונשרפין דהקדש כו' פי' וכיון דאיכא נשרפין דאפרן אסור לא אתי למשרי' ו י ה א רשאי לשרוף הנקברין ויאמרו דאפרן דהללו אסור כן הוצרך לפרש קושיות הגמ' דאל"כ היכן קתני דנשרפין דהקדש אפרן מותר ואפשר לומר ג"כ משום דקתני כל הנקברין לא ישרפו משמע כל הני דחשיב במתני' אף קדשים שהפילו כו' ואם איתא דנשרפין דהקדש אפרן אסור לא אתי למשריי': [ד] שם כיון דלא ידיע מאן · נ"ג כ"ז : [ה] שם דלא הוי כו' לא שייך הכא אלא בפ' כ"ש שנא לתרץ כיון דלא מיירי בפסולי המוקדשין אלא בעצי הקדש נפקו לחולין במעילת המדליק לכך קאמר שנפלה מאליה : [ו] שם בתרומת הדשן · פרש"י במלא קומץ של תרומת הדשן תניא כו' ואפשר דלהכי נקט כאן השיעור דקומץ דיותר מכאן מותר דושמו כולו היינו שיעור הקומץ :

רבינו גרשום

ל"ק הא בנזיר טמא הא בנזיר טהור' הא דקתני משער נזיר בשק ידלק היינו בשער נזיר טמא [נ' טהור] משום דדינו היינו לשלח תחת הדוד ולשרף הלכך נשרף · והא דתני יקבר היינו בשער נזיר טהור [נ' טמא] : ל"ק הא דקתני ומפטר חמור בשק ידלק היינו כשארג השער בשק דאי אמרת נקבר זמנין דמשכחת לי"ת איניש (והיה) [ויהיה] משתמש בו הלכך ידלק' הא בשער אבל בשער של פטר חמור שאינו ארוג יקבר שאפילו אם יבוא לידי אדם לאחר מיכן יניחנו דאינו ראוי לכלום · ובפלוגתא האי ובפלוגתא היינו כמו כתנאי אלא משום דר' יוסי ב"ר חנינא אמורא הוי מש"ה נקיט האי לישנא בפלוגתא : א"ל רב טבי ובשק אמאי ידלק השק וניבטל האי שער בשק ברובה : א"ר פפא בציפורתא כגון שארג מאותו שער נזיר בשק דמות עוף דמלאכה חשובה היא הלכך לא בטיל וידלק : ואכתי אמאי ידלק ונשלפינהו שלופי לאותו השער מן השק ויקברנו ולא ישרף השק: הא מני דישרף ר' יהודה היא דאמר במתני' אם רצה להחמיר כו' א"ל קשיא לן לשלופינהו דאנא קא בעינא למעבד ליה תקנתא דלא ישרף כלל ומוקמת לה את כר' יהודה דישרף : א"ל הכי קאמינא אם אפשר לשלופינהו [מוטב] (מותר) דלא ישרף ואם אי אפשר לשלופינהו [ידלק] אוקמא להא מתני' דקתני ידלק כר' יהודה דאמר אם רצה להחמיר כו' : אימר דאמר ר' יהודה אם רצה להחמיר היינו כשהן בפ"ע הנקבר ע"י תערובת כגון שק זה מי שמעת ליה דישרף תנא א ם לא רצה לחלוץ ולקבור אלא לשרוף יחד רשאי כר' יהודה : את שדרכו לישרף · כגון אוכלין ישרף ואת שדרכו ליקבר כגון משקין דלא אפשר להו בשריפה יקבר : מדליקין את הנר ואת השמן ואת הפת האפוי (את התנור) כלומר דנהנה ממנה כהן בתרומה טמאה להסקה וניחוש אי משהי לה לתרומה לצורך הסקה דדלמא אתי בה לידי תקלה שמא יאכלנה : פת זריק לה לבין (עינים)[העצים] ומינכר מילתא דלא חזי (היסק) [תו לאכילה ושמן בכלי מאוס: [אשם תלוי שאירע בו פיסול ישרף · כדין שאר קדשים דהא נאכל הוא לכהנים כאשם ודאי: ר' יהודה אומר יקבר' משום דתני לה בברייתא בגמ' בהדי חולין שנשחטו בעזרה וכבר אמרי' במתני' לעיל דחולין שנשחטו בעזרה יקברו:חטאת העוף הבא על הספק · כגון יולדת ספק זכר או נקבה או ספק הפילה נפל ספק הפילה רוח או ספק זבה מביאה קרבן ואינו נאכל:(ר' יהודה אומר) תשרף' (כגון) [כיון] דחייבת להביא דינו כשאר קדשים פסולין דנשרפין ר' יהודה אומר יטילנה לאמה של מים היורד לנחל קדרון וזו היא קבורתו וקסבר כיון דאינו נאכל לא ישרף אלא יקבר כשאר נקברין שאין איסור [אלא][באכילה]:ת"ר אשם תלוי וחטאת העוף הבא על הספק' כיון דתני להו בהדי חולין שנשחטו בעזרה קא סבר ר' יהודה יקברו ובאשם שאירע בו פיסול קתני דאי לא אירע בו פסול נאכל הוא כדתניא במס' כריתות ר' יוסי בר' יהודה אומר אשם תלוי נאכל חטאת העוף הבא על הספק אינה נאכלת מ"ט אשם תלוי אין בו אלא ספק אחת ספק קדש הוא א) דספק חלב אכל אכל ספק חולין דספק שומן הוא ואין בו אלא ספק חולין שנשחטו בעזרה מש"ה נאכלין ועוד משום דאמרינן מתנדב אדם ומביא אשם תלוי בכל יום שאם לא בא על חטא זה בא על [חטא] אחר:אבל חטאת העוף· יש בו ב' ספיקות של איסור ספק הוא חולין בעזרה וספק איסור נבילה משום דנמלקה ואי חולין היא אי אית בה איסור נבילה מש"ה אינו נאכל: דנקברין· אותן שדינן ליקבר אם שרפן אפרן אסור הלכך אסור לשנות שאם היה שורפן היו נהנין מאפרן כדקי"ל דנשרפין אפרן מותר:דם הנדה ובשר המת' שדרכן ליקבר אם לא נקברו וכבר הופרכו מעצמן ונעשו אפר (טהורין) מותרין[מאי לאו טהורים ומותרים] אפרן בהנאה: עולת העוף שמיצה דמה על קיר המזבח מוראה ונוצה שלה שאינה בהקטרה יצאו מידי מעילה שכבר יש להן שעת היתר שאין בהן מצות הקטרה וכבר נעשית מצותן דאין בהן שום מצוה הלכך יצאו מידי מעילה אבל היא עצמה (כשרה) [בשרה] מועלין בה עד שתצא לבית הדשן דלא נעשת מצותה עד (שהוסק) [שהוקטרה] שאין בה שעת היתר לכהנים דכולה כליל והא מוראה ונוצה דנקברין הן כדתנן המוראה והנוצה נבלעין בארץ במקומן ע"י. גם וקתני יצאו מידי מעילה מאי לאו יצאו מידי מעילה ומותר : לא יצאו ואסור · והאי [דלא] קא עריב להו דלא אמר חוץ מעצי אשירה ואפר הקדש אלא קא הדר ואמר ואפר הקדש לעולם אסור משום דאשירה יש לה בטילה בעובד כוכבים דאי בטיל לה עובד כוכבים מותרת : הכא במאי עסקינן דאפר הקדש לעולם אסור·כגון שנפלה דליקה מאליה בהקדש דלא הוה איניש דלמעול בה דליק' מפיק אפר לחולין דהוי דין מעילה אם הוא דבר שמצותה בשריפה מאחר ששרפו שנעשה מצותו אין בו מעילה ואפרו מותר ואם הוא דבר שאין מצותו בשריפה כיון ששרפו שמעל בו יצא לחולין ואפרו מותר אבל כשנפלה דליקה מאליה דלא מעל בה אדם דלא יצאת לחולין הלכך אותו אפר הקדש לעולם אסור' והיינו טעמא דהמועל (אמר) חייב קרבן מעילה משום דכיון דמעל בה הוציאה לחולין ומשום [הכי] (כן) מביא קרבן מעילה דהוציא הקדש לחולין : רב שמעיה אמר כי תניא ההיא ' דאפר הקדש לעולם אסור בתרומת הדשן ל"א היינו אפר הטעון גניזה : כדתניא ושמו אצל המזבח יכול למימר ושם אצל המזבח אלא חד ושמו מיבעי ליה ושמו כולו ואידך ושמו דנפיק מוי"ו מיבעי ליה לושמו בנחת שלא יפזר סליק :

א) נ"ל ספק קודש הוא ספק חולין דספק חלב אכל ספק שומן הוא ואין בו וכו' · ב) נ"ל הך תירוצא לא קאי וכו' ·

עין משפט נר מצוה

לד א מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה י ופ"א מהל' מחוסרי כפרה ס"ו: נ"ק

לה ב מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה יד :

לו ג מיי' פ"ג מהלכות בכורות הלכה יג :

לז ד מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה יב :
נ"א אינו מדוקדק נ"ק

לח ה מיי' שם הלכה יג:
נ"א אפילו דהקדש

לט ו מיי' פ"ה מהלכות איסורי ביאה הלכה יד טוש"ע י"ד סי' קסח סעיף ד :

מ ז מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה י:

מא ח מיי' פ"ב מהל' מעילה הלכה ו :

[בנזיר מה: כתבו תוס' דל"ע מה"ל דשער נזיר טמא נקבר ע"ש ד"ה רבי מאיר]

מב ט מיי' פי"ט מהל' פסה"מ הלכה יג :

מג י מיי' פ"ב מהל' תמידין ומוספין הל' טו :

גליון הש"ס

רש"י ד"ה כל הנשרפין וכו' דלמא אתי איניש · קשה לי למאי נצריך טעמא לזה כיון דמצותו בשרפה פשיטא דלא יקבר לבטל מצותו :

שיטה מקובצת

א] תשרף·עיין נזיר (דף כט) : ב] תיבות שער הנזיר יקבר נמחק : ג]בכור בבגד' ס"א בתוך הבגד ידלק הבגד·ע'תוס' בכורות (דף (לג) כו ב): ד] נמי · ס"א בפלוגתא דר' יוסי בר חנינא אמר כאן : ה] רשאי· ל"א אימר דאמר רבי יהודה בפני עצמו על ידי תערובות מי אמר תני אם לא רצה לחלוץ רשאי ותיבות אמר מר נמחק: ו] תרומה טמאה הערלה וכלאי הכרם את שדרכו כו' הא כיצד · ובקצת ס"י כתוב רק את שדרכו לישרף כו' הא כיצד וגירסא זאת היא עיקר וכן פי' רש"י במתני' את שדרכו כו' אערלה וכלאי הכרם קאי ולא רצה רש"י [לפרש] דקאי נמי על תרומה טמאה דשמן טמא ראוי להדלקה ויין טמא לזילוף אך יש לישב בשאר משקין ודוחק: ז] בקבורה ומדליקין בפת ובשמן של תרומה וניחוש דלמא אתי לידי תקלה אמר רבא פת דוריק לה לבין העצים שמן דשדי ליה בכלי מאוס · אשם תלוי כו' ת"ר אשם תלוי וחטאת העוף הבאה על הספק וחולין שנשחטו בעזרה ר' יהודה אומר יקבר ר' שמעון אומר ישרפו: ח] יהודה כיצד חטאת : ט] לאמה מנתחה אבר אבר וזורקה לאמה : י] כו' נ"א תניא אמרו לו אין מותר לשנות תדע שהרי נשרפין אפרן מותר ונקברין אפרן אסור ורמינהו דם כו' : יא] תיבות דלא ידיע מאן נמחק : יב] שהפילה ואינה יודעת אם הפילה מין חיוב אם מין פטור בפרק המפלת מפרש איזו מין חיוב איזו מין פטור וכיון דחטאת יולדת עוף היא כדכתיב כו' : יג] ואינה נאכלת לא תיבת נקטרת נמחק : יד] ואיידי דעוף רך תיבת דעור נמחק : טו] ומתני' דקתני יקבר בשער : טז] בשק דמשמע מעט : יז] מתיבת ואי קשיא עד סוף הדבור נרשם בחצי לבנה: יח] קאמינא לך אם אפשר לשלופינהו מוטב ואם לאו דקא קשיא : יט] ויבשין אם נפרכו דנעשו תיבת היכא נמחק : כ] מתיבת וכתיב עד סוף הדבור נרשם בחצאי לבנה : כא] ג) כ"ת תיבת כלל נמחק נ"ל שהוא ר"ת כי תירוצו : כב] נשרפין דהקדש מותרין : כג] אפרן מותר והתנא אות ד' נמחק : סליק